

APELACIONI SUD, Aix-en-Provence /2<sup>e</sup>Ch./

Presuda od 18. XI 1980.

Sté Bonnieux et Cie c/a  
SA Transports Gorlier

Brod: "Delys"

Odgovornost špeditera

Špediter a ne cestovni vozar je odgovoran za oštećenje kamiona-poluprikolica ispunjenih montažnim elementima za gradnju kuća, a do kojeg je došlo za vrijeme pomorskog prijevoza uslijed nepravilnog ukrcaja na brod - Špediter se ne može pozivati na ograničenje visine odgovornosti predviđeno njegovim Općim uvjetima poslovanja, kad ne može dokazati da je s njima upoznao cestovnog vozara prilikom sklapanja ugovora - Špediter, koji nije označio vrijednost kamiona-poluprikolica, iako se radi o vozilima znatne vrijednosti, kad je nužno deklarirati njihovu vrijednost u teretnici, ne može se pozivati ni na ograničenje odgovornosti za nastalu štetu, a koje postoji u korist pomorskog vozara

Jedno njemačko društvo povjerilo je, kao krcatelj /chargeur/ tuženome - Sté Bonnieux kao špediteru, prijevoz montažnih elemenata za gradnju kuća od Berlina do Constantine u Alžiru. Sté Bonnieux zadužio je tužitelja SA Transports Gorlier - cestovnog vozara, da u svojim šest kamiona-poluprikolica preveze montažne elemente brodom "Delys" do luke Constantine. Za vrijeme pomorskog dijela putovanja nastala je na kamionima-poluprikolicama šteta u iznosu od 81.234,59 F zbog nepravilnog ukrcaja kamiona na brod.

SA Transports Gorlier tužilo je Sté Bonnieux pred Trgovačkim sudom u Marseilleu tužbom 26. veljače 1979. na isplatu ukupnog iznosa pretrpljene štete kao i troškove, a na temelju krivnje tuženoga za nepravilno ukrcavanje kamiona na brod.

Presudom prvostepenog suda od 21. kolovoza 1979. usvojen je u cijelosti tužbeni zahtjev uz obrazloženje da je Sté Bonnieux kao špediter i unajmitelj šest kamiona-poluprikolica, bio poduzetnik pomorskog pothvata u kojem je došlo do oštećenja, pa da snosi odgovornost za nastalu štetu jer je mogao taj rizik predvidjeti i osigurati.

U žalbi tuženi iznosi uglavnom iste prigovore kao i tijekom prvostepenog postupka ističući posebno da je on, iako označen u teretnici kao špediter, to samo u odnosu na robu njemačkog krcatelja, dok je u pogledu kamiona tužitelja nastupio u teretnici samo u ulozi njegovog punomoćnika, pa mu se prema tome ne može pripisati krivnja za bilo kakav propust prilikom ukrcaja kamiona na brod. Supsidijarno tuženi se poziva na ograničenje visine svoje odgovornosti na 1.800 F za koletu robe, predviđeno u Općim uvjetima Udruženja francuskih špeditera i pomoćnog osoblja, te predlaže da se pobijana presuda preinači i to, ili tako da se tužba u cijelosti odbije, ili da se donese nova presuda na manji iznos u skladu s pozivanjem tuženoga na ograničenje visine odgovornosti.

Tužitelj osporava točnost navoda tuženoga iznešenih u žalbi tvrdeći da je tuženi kao glavni poduzetnik prijevoznog pothvata samostalno i slobodno izabrao način kako će prevesti povjerenu mu robu, pa da je prema tome odgovoran i za radnje svih osoba koje je angažirao u ostvarenju tog prijevoznog pothvata, a prema odredbi čl. 99. Trgovačkog zakonika Francuske. On je dakle odgovoran za nepravilan ukrcaj kamiona, jer kao osoba koja se bavi obrtimice prijevozom morao je znati znatnu vrijednost svakog od oštećenih kamiona-poluprikolica, pa je trebao poduzeti sve da ne dodje do štete, odnosno propisno ih osigurati ili deklarirati njihovu vrijednost u teretnici, da bi se kasnije, u slučaju oštećenja, mogao valjano pozvati na ograničenje visine odgovornosti koje je predviđeno u korist pomorskog vozaara. Klausulu o ograničenju visine odgovornosti, označenu u Općim uvjetima poslovanja tuženoga, tužitelj ne priznaje, jer s njom nije bio pravovremeno upoznat, a smatra je neprihvatljivo niskom u odnosu na visinu vrijednosti kamiona.

Apelacioni sud uzeo je prilikom odlučivanja o žalbi tuženoga u obzir da je tuženi bio precizno upoznao tužitelja o datumu i načinu ukrcaja robe u poluprikolice, kao i s time da treba u Marseilleu ukrcati prikolice na brod "Delys" i tako nastaviti putovanje do luke odredišta uz teretnicu izdanu na ime tuženoga, a za račun krcatelja - njemačkog društva Dieg Berlin. Odlučujuće okolnosti za stav drugostepenog suda bile su takodjer i te da je predviđeni dio naknade cestovnom vozaaru za dio puta od Marseillea do Constantine i natrag do Marseillea, bio je dva toliki da pokrije najnužnije troškove amortizacije nepokretnog vozila, što takodjer ukazuje na to da je tužitelj bio zadužen samo za kopneni dio prijevoza robe, a u

ostalom dijelu je samo stavio tuženome na raspolaganje svoje poluprikolice.

Sve te činjenice nedvojbeno ukazuju, po mišljenju Apelacionog suda, na to da je tuženi bio potpuno samoinicijativno organizirao izvršenje pomorske faze prijevoza robe, nastupivši u ulozi špeditera kako u pogledu robe, tako i poluprikolica, dakle preuzeo je ulogu jamca kopnenog vozara za sigurno izvršenje pomorskog prijevoza njegovih šest kamiona-poluprikolica, koje su ukrcajem na brod izišle izvan domašaja kontrole i odgovornosti njihovog vlasnika-tužitelja. Zbog toga drugostepeni sud smatra da je tuženi dužan naknaditi štetu tužitelju za oštećenje poluprikolica, te da se tuženi ne može pozivati ni na ugovorno ograničenje visine odgovornosti predviđeno u Općim uvjetima, ni na eventualno ograničenje odgovornosti u korist pomorskog vozara. Pozivanje na ugovoreno ograničenje visine odgovornosti nije u konkretnom slučaju moguće jer sud nije našao dokazanim da je tuženi zaista pravovremeno upoznao tužitelja s Općim uvjetima njegovog Udruženja, a niti ih je tužitelj izričito prihvatio, što je prema novijoj sudskoj praksi u Francuskoj nužno u odnosu na treće nečlanove sindikalne organizacije koja donosi Opće uvjete.

Apelacioni sud nije prihvatio ni mogućnost ograničenja visine odgovornosti tuženoga u vezi s ograničenjem odgovornosti u korist pomorskog vozara jer smatra da je tuženi nastupao kao špediter kopnenog vozara i povrijedio obvezu, koja za njega iz takvog odnosa izlazi s obzirom da nije osigurao kamione-poluprikolice protiv pomorskih rizika niti je deklarirao njihovu vrijednost u teretnici. S obzirom da povreda ugovorne obveze povlači naknadu cjelokupne štete, to je špediter-tuženi dužan naknaditi tužitelju svom komitentu cjelokupnu pretrpljenu štetu, kako ju je on u tužbi označio.

/DMF 1981, str. 714/

LJ.M.

Bilješka.- Posebna je zanimljivost prikazane presude što je Apelacioni sud odbio prihvatiti klauzulu o ograničenju visine odgovornosti špeditera bez stvarnih dokaza špeditera da je s njom upoznao cestovnog vozara prilikom sklapanja ugovora, te da ju je ovaj i prihvatio. M. Brunat ističe da je francuska doktrina već odavno suglasna o tome da je valjanost jedne takve klauzule uvijek uvjetovana prethodnim

znanjem i prihvaćanjem od strane vozara prilikom zaključenja prijevoznog ugovora. Ova presuda samo potvrđuje, prema njegovom mišljenju, aktualnu tendenciju zaštite potrošača odnosno nestručnih osoba u odnosu na stručnjake. Moglo bi se samo postaviti pitanje da li u domašaj ovakve zaštite ulazi i slučaj kad između stranaka postoje već ranije poslovni odnosi slične vrste.

Prikazivač ove presude u DMF-u, M. Achard, smatra kako je moguće samo u odnosu na stručnjake, pripadnike neke sindikalne organizacije, primijeniti njihove Opće uvjete kao njima poznate u njihovim međusobnim odnosima, ali da su takvi Opći uvjeti neprimjenljivi u odnosu na treće ukoliko ovi nisu u ugovoru s njima jasno upoznati. Ukoliko se SA Transports Gorlier može smatrati za nestručnjaka u prijevoznom poslovanju, onda je, zaključuje M. Archard, osnovano stajalište Apelacionog suda da ga ne mogu vezati Opći uvjeti Sté Bonnieuxa.

LJ.M.